

Sociale contacten en betrokkenheid

oktober 2017

PANEL FRYSLÂN

Panel Fryslân is onderdeel van het Fries Sociaal Planbureau

Sociale contacten en betrokkenheid

Sociale samenhang en maatschappelijke betrokkenheid zijn heel belangrijk voor de kracht en kwaliteit van een samenleving, maar ook voor mensen zelf. Mensen hebben behoefte aan sociaal contact: ze willen graag deel uitmaken van een groep, ervaringen delen en kunnen aankloppen bij anderen voor hulp en steun (CBS, 2015). Het gaat hierbij niet alleen om hoe vaak mensen contact hebben met anderen, maar ook om de kwaliteit van de contacten. Mensen kunnen elkaar wel vaak zien, maar dit hoeft niet te betekenen dat het contact ook waardevol is. In hoeverre hebben en onderhouden de inwoners van Fryslân sociale contacten? Wat vinden zij van de kwaliteit van deze contacten?

Daarnaast is het voor overheden en gemeenten van steeds meer van belang dat inwoners betrokken worden bij het maken van beleid. Contact tussen de gemeente en haar inwoners is hierbij essentieel. Maar is hier wel behoefte aan en onder wie? Hoe worden meningen kenbaar gemaakt en heeft dit volgens de Friezen zin? Op deze vragen geeft deze publicatie antwoord.

2.248

RESPONDENTEN

77% is tevreden met sociale contacten

45% wil graag worden betrokken bij het maken van beleid

Sociale contacten

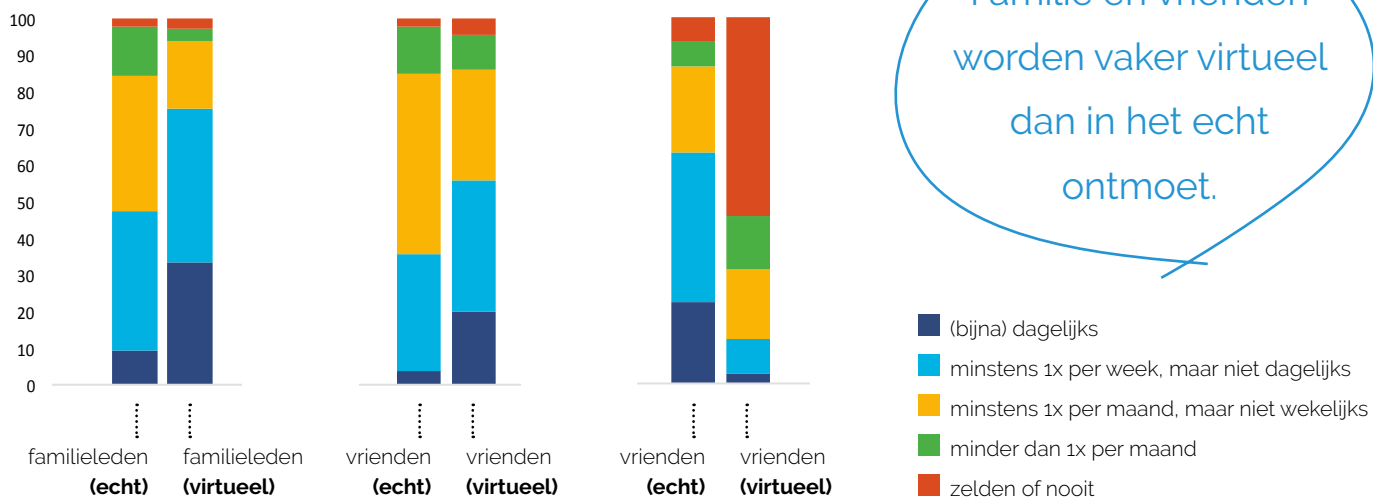
Fysiek en virtueel contact

Door de toenemende technologische mogelijkheden is het op steeds meer manieren mogelijk om contact te hebben. Voor communicatie is iemand persoonlijk ontmoeten nu minder noodzakelijk dan vroeger. In dit onderzoek is daarom onderscheid gemaakt tussen fysiek ontmoeten (in het echt) en virtueel ontmoeten. Virtueel ontmoeten is het contact hebben via internet of (mobiele) telefoon (denk aan WhatsApp, Facebook, Skype en andere chatprogramma's).

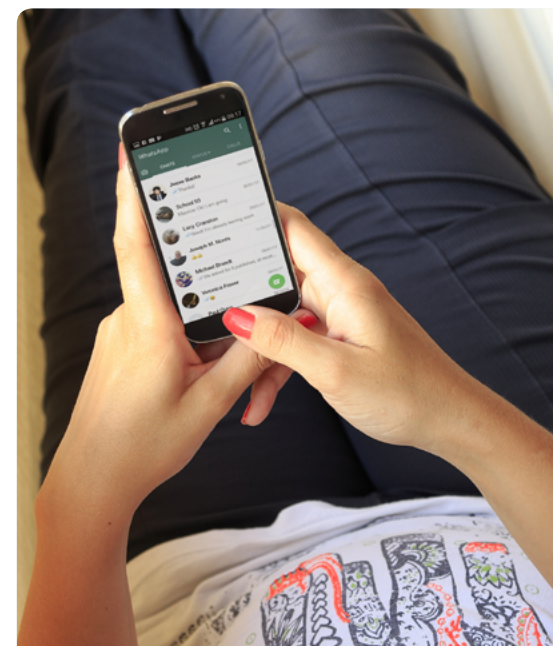
Tweederde ontmoet buren minstens wekelijks

Fysiek ontmoeten Friezen het vaakst de buren. Bijna tweederde (62%) van de Friezen ontmoet zijn of haar buren ten minste één keer per week. Ongeveer de helft van de Friezen ziet hun familie minstens één keer per week en ruim driekwart heeft minimaal wekelijks virtueel contact. Wat opvalt is dat familie en vrienden vaker virtueel dan in het echt worden ontmoet, bij buren is dit juist andersom.

Echt en virtueel contact met familie, vrienden en buren (in percentages)

Familie en vrienden worden vaker virtueel dan in het echt ontmoet.

Vrouwen hebben meer virtueel contact

Vrouwen hebben met zowel familie, vrienden als buren meer virtueel contact dan mannen. Zij onderhouden dus met alle groepen meer contact via bijvoorbeeld telefoon, WhatsApp, Facebook of Skype dan de mannen. Wat betreft de fysieke ontmoetingen is dit niet het geval. Vrouwen ontmoeten vaker familie, maar mannen ontmoeten juist vaker de buren. Er is geen verschil tussen mannen en vrouwen wanneer het gaat om het ontmoeten van vrienden. Ongeveer 40% van zowel mannen als vrouwen geeft aan hun vrienden minimaal één keer per week in het echt te ontmoeten.

Verschillen in sociale contacten

Ouderen ontmoeten vrienden even vaak in het echt als virtueel

Jongeren (18-35 jaar) hebben bijna twee keer zo vaak minimaal wekelijks virtueel contact met vrienden dan ontmoetingen in het echt. Ruim 8 op de 10 jongeren heeft minimaal wekelijks virtueel contact met vrienden, waarvan meer dan de helft (bijna) dagelijks contact heeft. Onder de 65-plussers is dit 4 op de 10, en slechts 5% heeft dagelijks virtueel contact met vrienden. Virtueel contact met vrienden neemt af met de leeftijd. Ouderen (65+) hebben met vrienden even vaak in het echt als virtueel contact. Onder bijna alle leeftijdsgroepen ziet rond de 40% zijn vrienden minimaal één keer per week. De oudste en jongste leeftijdscategorieën zien vrienden vaker dan de overige leeftijdsgroepen.

Lager opgeleiden zien vaker buren en familie

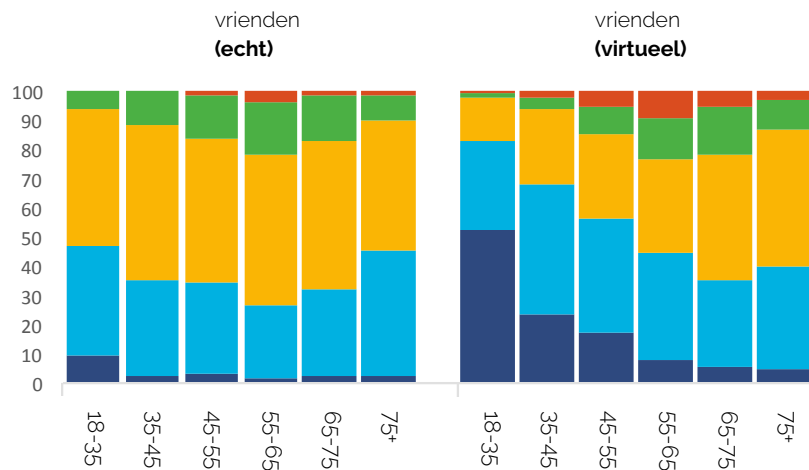
In vergelijking met hoger opgeleiden hebben lager opgeleiden in het echt meer contact met hun familie en buren. Het fysiek ontmoeten van vrienden verschilt niet tussen opleidingsniveaus. Daarentegen hebben lager opgeleiden wel minder virtueel contact met vrienden dan de hoger opgeleiden.

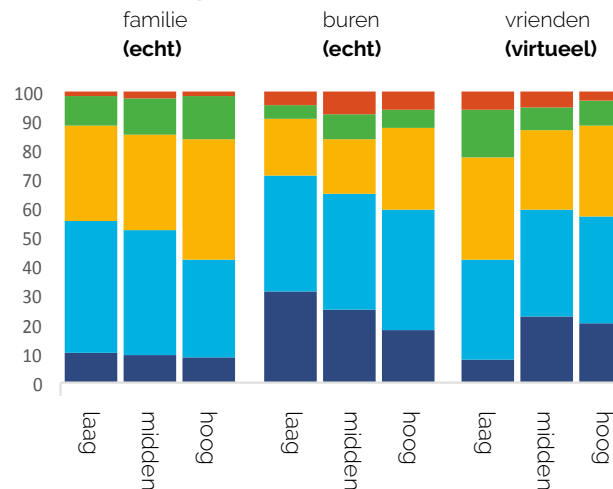
Burencontact neemt toe met leeftijd

Burencontact in het echt neemt toe met leeftijd. Van de 75-plussers heeft driekwart minimaal wekelijks contact met de buren terwijl dit bij de jongste leeftijdscategorie (18-35) nog geen 50% is. Virtueel contact met buren is voor allen nagenoeg hetzelfde. Meer dan de helft spreekt de buren zelden of nooit virtueel. Burencontact is met name een 'live' aangelegenheid.

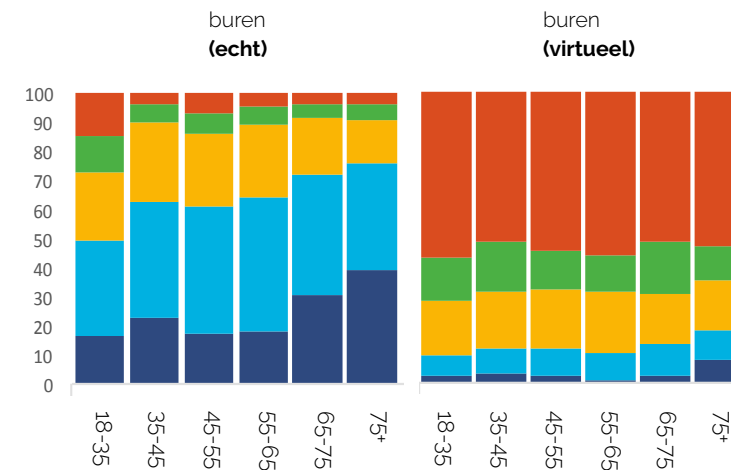
Echt en virtueel contact met vrienden, uitgesplitst naar leeftijd (in percentages)

Echt contact met familie en buren en virtueel contact met vrienden, uitgesplitst naar opleidingsniveau (in percentages)

Echt en virtueel contact met buren, uitgesplitst naar leeftijd (in percentages)

■ (bijna) dagelijks ■ minstens 1x per week, maar niet dagelijks ■ minstens 1x per maand, maar niet wekelijks ■ minder dan 1x per maand ■ zelden of nooit

Kwaliteit van sociale contacten

Vrouwen, hoogopgeleiden en werkenden ervaren betere kwaliteit sociale contacten

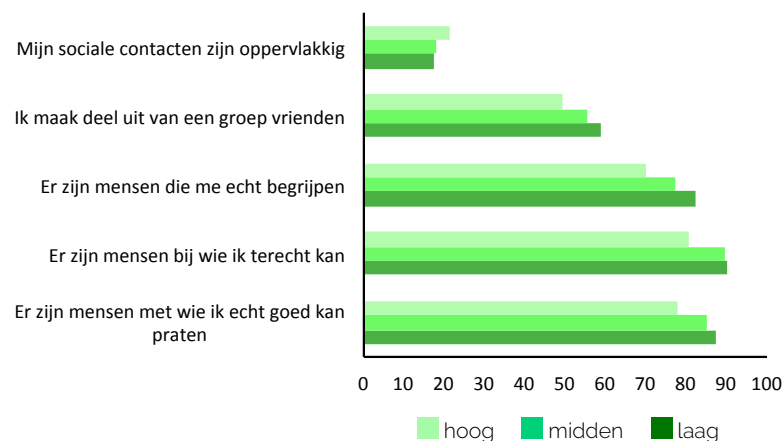
Bij sociale contacten gaat het niet alleen om hoe vaak mensen contact hebben met anderen, maar ook om de kwaliteit van de contacten. Iemand kan heel veel mensen ontmoeten, maar zich toch eenzaam voelen. Meer dan driekwart (77%) van de Friezen is over het algemeen (heel) tevreden met de kwaliteit van zijn of haar sociale contacten. **Vrouwen** zijn meer tevreden met hun sociale contacten dan de mannen. Zo geven mannen vaker aan dat hun sociale contacten oppervlakkig zijn (22% ten opzichte van 14% bij de vrouwen). Ook **de hoger opgeleiden** waarderen de kwaliteit van hun sociale contacten hoger dan de lager opgeleiden. Vooral **werkenden** zijn blij met hun sociale contacten, blijer dan zowel de niet-werkenden als de mensen die met pensioen zijn. Dit komt nagenoeg overeen met het tegenovergestelde van florerende sociale contacten; eenzaamheid. Vrouwen, hoger opgeleiden en werkenden zijn minder eenzaam. Daarbij valt nog op dat eenzaamheid met **leeftijd** toeneemt.*

Kwaliteit sociale contacten, uitgesplitst voor gender
(percentage (helemaal) mee eens)

Kwaliteit sociale contacten, uitgesplitst naar opleidingsniveau
(percentage (helemaal) mee eens)

Betrokkenheid

Lager opgeleiden: overheid verwacht teveel

Uit het vorige Panel Fryslân-onderzoek, dat ging over de toekomstige **Omgevingswet en betrokkenheid bij de leefomgeving**, bleek dat bepaalde groepen buiten de boot dreigen te vallen binnen de participatiemaatschappij. Ook het **SCP (2016)** en **Movisie (2017)** hebben hier recentelijk voor gewaarschuwd. In dit onderzoek zien we eveneens dat hoger opgeleiden meer behoefte hebben om betrokken te worden dan lager opgeleiden. Zo vinden hoger opgeleiden bijvoorbeeld vaker dat het een goede zaak is dat burgers betrokken worden bij het maken van beleid en willen zij ook zelf graag meer betrokken worden bij het maken van beleid. Daarnaast vinden lager opgeleiden vaker dat de overheid momenteel te veel betrokkenheid van burgers verwacht.

Betrokkenheid
belangrijk, maar niet
door mij

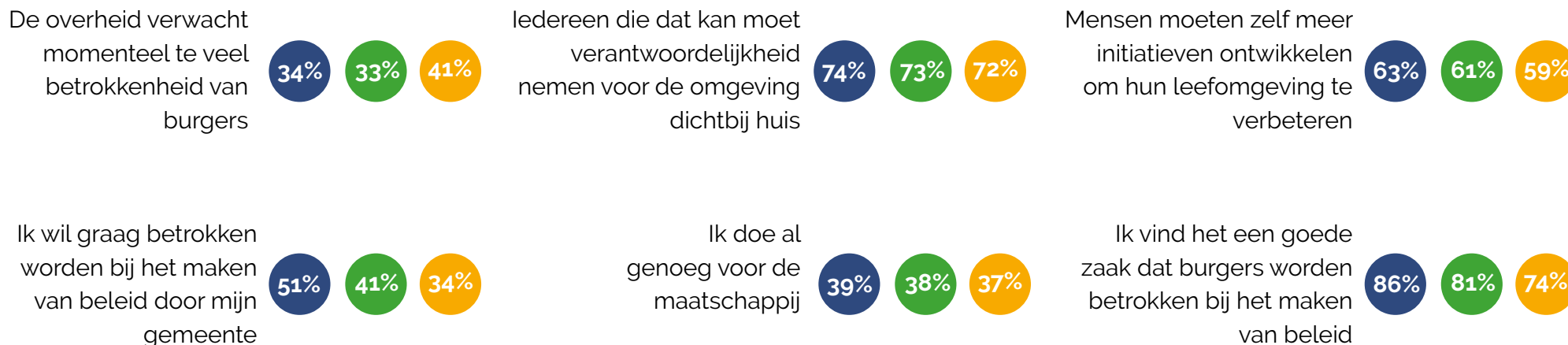
Een overgrote meerderheid van de Friezen (83%) vindt het een goede zaak dat burgers worden betrokken bij het maken van beleid, maar minder dan de helft (45%) wil zelf graag betrokken worden bij het maken van beleid door hun gemeente.

Stellingen over participatiesamenleving, in procenten.

Uitgesplitst naar opleidingsniveau.

Opleidingsniveau

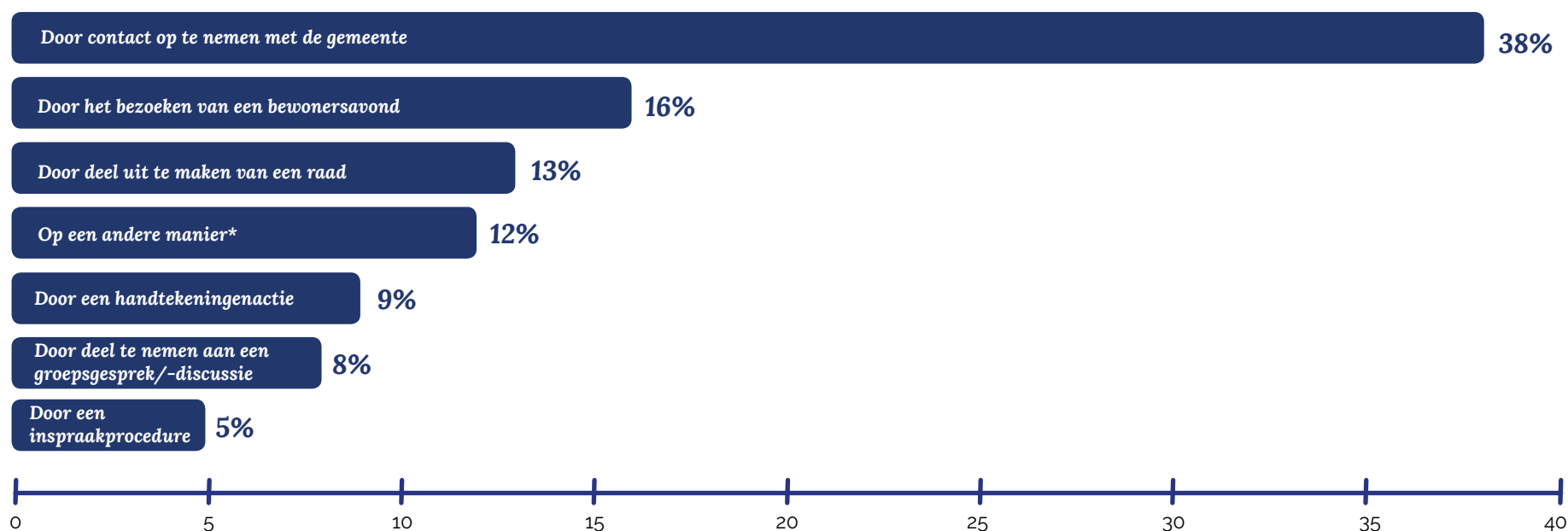
● = hoog ● = midden ● = laag

Mening kenbaar maken

Minder dan de helft van de Friezen (41%) heeft in de afgelopen twaalf maanden zijn of haar mening kenbaar gemaakt aan de gemeente over een bepaald onderwerp. Van de groep Friezen die zijn of haar mening niet kenbaar heeft gemaakt aan de gemeente, wil ongeveer een derde (35%) wel betrokken worden bij het maken van beleid door de gemeente. Friezen die in de afgelopen 12 maanden wel eens hun mening kenbaar hebben gemaakt aan de gemeente, hebben dat gedaan:

Manieren waarop mening kenbaar wordt gemaakt aan gemeente (in procenten)

Een derde van de Friezen denkt dat hun mening er niet toe doet

Van de Friezen die hun mening kenbaar hebben gemaakt bij de gemeente, denkt iets minder dan de helft (47%) dat zijn of haar mening heeft bijgedragen aan wijzigingen van de plannen van de gemeente. Bijna een derde (30%) denkt dat zijn of haar mening de gemeente niet op andere plannen of ideeën heeft gebracht.

* Antwoorden 'op een andere manier':

- Brief naar de wethouder/college
- Door middel van een handhavingsverzoek
- Enquête van de gemeente
- Via dorpsbelang
- Via de buurtvereniging
- Oprichten dorpscorporatie

Conclusie

Friezen erg tevreden met sociale contacten

Meer dan driekwart van de Friezen is over het algemeen (heel) tevreden met de kwaliteit van zijn of haar sociale contacten. Ruim 80% geeft aan dat er mensen zijn waarbij ze terecht kunnen en dat er mensen zijn met wie ze goed kunnen praten. Vrouwen zijn meer tevreden met de sociale contacten dan de mannen. Mannen geven ook vaker aan dat hun sociale contacten oppervlakkig zijn.

Vaker 'virtueel' dan 'echt' contact met familie en vrienden

Tegenwoordig is het op steeds meer manieren mogelijk om contact te hebben. Daarom is onderscheid gemaakt tussen fysiek ontmoeten en virtueel ontmoeten (denk hierbij bijvoorbeeld aan bellen, WhatsApp en Facebook). Familie en vrienden hebben vaker virtueel contact dan dat ze elkaar in het echt zien. Bij burens is dit juist andersom, zij zien elkaar vaker in het echt. Vrouwen hebben meer virtueel contact met zowel familie, vrienden als burens. Mannen ontmoeten daarentegen de burens weer vaker in het echt.

Lager opgeleiden: overheid verwacht teveel

De behoefte om betrokken te worden bij het maken van beleid is minder groot onder lager opgeleiden. Dit is in lijn met de uitkomsten van het vorige panelonderzoek over de [omgevingswet](#) en met het beeld waarvoor door het [SCP \(2016\)](#) en [Movisie \(2017\)](#) al werd gewaarschuwd: als mensen meer zelf moeten gaan doen bestaat het risico dat bepaalde groepen buiten de boot vallen. Niet iedereen wil in dezelfde mate betrokken worden. Van de hoogopgeleiden wil de helft graag worden betrokken bij het maken van beleid, terwijl dit bij de lager opgeleiden een derde is. Ook geven lager opgeleiden vaker aan dat de overheid van hen teveel verwacht. De uitdaging voor overheden is om te zorgen dat verschil in behoefte en kennis op de lange termijn niet leidt tot nadelig beleid voor de groepen die minder behoefte hebben om betrokken te worden bij beleid.

Colofon

Panel Fryslân
Oktober 2017

Bronnen

SCP (2016) – **Niet buiten de burger rekenen!**
CBS (2015) – **Sociale samenhang 2015. Wat ons bindt en verdeelt**
Movisie (2017) – **Participatiesamenleving anno 2017: volop kansen**
FSP (2017) – **De Omgevingswet en betrokkenheid bij de leefomgeving**

Auteur

Miranda Visser (contactpersoon)
Arjen Brander
Sjaak Moerman
Jelmer Hitzert

Vormgeving

Jongens van de Jong

PANEL FRYSLÂN
www.panelfryslan.nl

**FRIES SOCIAAL
PLANBUREAU**

Westersingel 4
8913 CK Leeuwarden
T (058) 234 85 00
www.friessociaalplanbureau.nl

Panel Fryslân is onderdeel van het Fries Sociaal Planbureau

Het Fries Sociaal Planbureau wordt gesubsidieerd door de provincie Fryslân